

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
EVGENI TANCHEV IŠVADA,
pateikta 2019 m. balandžio 3 d.¹

Byla C-722/17

**Norbert Reitbauer,
Dolinschek GmbH,
B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH,
Elektronunternehmen K. Maschke GmbH,
Klaus Egger,
Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH
prieš
Enrico Casamassa**

(*Bezirksgericht Villach* (Filacho apylinkės teismas, Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas – Specialioji jurisdikcija – 24 straipsnio 1 ir 5 dalys – Teismo paskirtose varžytinėse gautų pajamų paskirstymas – Prieštaravimo procedūra – 7 straipsnio 1 dalies a punktas – Sąvoka „su sutartimi susiję klausimai“ – *Actio pauliana*“

1. Šis *Bezirksgericht Villach* (Apylinkės teismas, Filachas, Austrija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Reglamento (ES) Nr. 1215/2012² 7 ir 24 straipsnių aiškinimu atsižvelgiant į Austrijos „prieštaravimo procedūrą“, kuri, kaip matysime, šioje byloje iš esmės prilygsta *actio pauliana* (visų pirma taikant to reglamento 7 straipsnį).

2. Maždaug 150–125 m. pr. m. e. pretorius Paulianas pirmą kartą leido pareikšti ieškinį, kuriuo kreditoriui buvo leista ginčyti bet kokius jo atžvilgiu nesąžiningus skolininko veiksmus; vėliau šis ieškiny s buvo vadinamas *actio pauliana*³. Prancūzijos „Napoleono kodekso“ 1167 straipsnio I dalyje buvo pirmą kartą įtvirtinta su *action paulienne* susijusi kodifikuota taisyklė, kurioje nustatyta, kad kreditorių „peuvent aussi, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits“⁴.

1 Originalo kalba: anglų.

2 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1, toliau – naujos redakcijos reglamentas „Briuselis I“).

3 Žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą, pateiktą byloje *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:487, 2 punktas, kurioje pateikiama nuoroda į generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą, pateiktą byloje *Deko Marty Belgium* (C-339/07, EU:C:2008:575, 24–26 punktai)).

4 I. Pretelli *Cross-border credit protection against fraudulent transfers of assets: actio pauliana in the conflict of laws*, Yearbook of private international law, XIII/2011 t., (2012), p. 590. 2016 m. šis Prancūzijos civilinio kodekso straipsnis buvo pakeistas 1341 straipsnio 2 dalimi: „Le créancier peut aussi agir en son nom personnel pour faire déclarer inopposables à son égard les actes faits par son débiteur en fraude de ses droits, à charge d'établir, s'il s'agit d'un acte à titre onéreux, que le tiers cocontractant avait connaissance de la fraude“.

3. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas remiantis *Exekutionsordnung* (Austrijos vykdymo kodeksas, toliau – EO) 232 straipsnyje numatyta „prieštaravimo procedūra“, kuri buvo pradėta ginče, kilusiame dėl pajamų, gautų teismo paskirtose namo varžytinėse, paskirstymo. Ieškinį ieškovai Norbert Reitbauer, *Dolinschek GmbH*, *B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH*, *Elektrounternehmen K. Maschke GmbH*, Klaus Egger ir *Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH* (toliau – ieškovai) pareiškė atsakovui dr. Enrico Casamassima (advokatas, toliau – atsakovas). Ieškovai teigia, kad jų reikalavimas, susijęs su pajamomis, gautomis iš pardavimo, yra viršesnis už atsakovo reikalavimą ir kad Austrijos teismas turi jurisdikciją pagal naujos redakcijos reglamentą „Briuselis I“.

4. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas uždavė klausimus, susijusius su naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 ir 5 dalimis, priėjau prie išvados, kad šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisdikcijos teisinis pagrindas gali būti būtent to reglamento 7 straipsnis.

I. Teisinės aplinkybės

A. ES teisė

1. Naujos redakcijos reglamentas „Briuselis I“

5. Šio reglamento II skyriuje „Jurisdikcija“ yra konkretus 1 skirsnis („Bendrosios nuostatos“) ir 2 skirsnis („Specialioji jurisdikcija“). 1 skirsnio 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[p]agal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę“.

6. To paties reglamento 2 skirsnyje esančiame 7 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta: „[a]smeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas <...> bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose“.

7. 24 straipsnio 1 ir 5 dalyse nustatyta:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:

1) nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, – turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

<...>

5) nagrinėti ieškinius, susijusius su teismo sprendimų vykdymu, – valstybės narės, kurioje minėtas teismo sprendimas buvo įvykdytas arba turi būti vykdomas, teismai.“

B. Austrijos teisė

8. Kalbant apie prieštaravimo procedūros pobūdį pagal EO 232 straipsnį, pažymėtina, kad iš nekilnojamojo turto varžytinėse gautų pajamų paskirstymas yra derybų klausimas, kuris sprendžiamas žodiniame procese; šiuo tikslu kreditorių prašoma įregistruoti savo reikalavimus, susijusius su pajamų paskirstymu, ir pateikti dokumentinius įrodymus. Per posėdį nagrinėjamas reikalavimų tikslumas ir

eiliškumas. Kreditoriai ir skolininkas gali prieštarauti reikalavimams, į kuriuos atsižvelgiama. Prieštaravimas gali būti reiškiamas dėl viso bendro reikalavimo arba jo dalių teisingumo, tam tikromis aplinkybėmis – dėl patenkinimo termino, taip pat dėl su nekilnojamuoju turtu susijusios atsakomybės ir žemės kadastre užfiksuoto eiliškumo, taip pat dėl įgytos įkeitimo teisės galiojimo.

9. Šiuo atveju svarbu tai, kad *Anfechtungsordnung* (Austrijos sandorių nugincijimo kodeksas, tai yra Austrijos įstatymas, įtvirtinantis nuostatas dėl *actio pauliana*, toliau – *AnfO*) nustatyta, kad kreditorius turi teisę pasinaudoti nugincijimo teise tuomet, kai į skolininko turtą nukreipto vykdymo metu nebuvo ar nebūtų patenkinti visi kreditoriaus reikalavimai ir kai nugincijimas teikia vilčių, kad kreditoriaus reikalavimai bus patenkinti. Ieškinys dėl nugincijimo gali būti pareikštas dėl galima skolininko apgaule sudarytų sandorių arba turto išėikvojimo, taip pat dėl neatlyginto perleidimo veiksmų. Jeigu skolininkas sudaro teisinį sandorį ketindamas pakenkti savo kreditoriams, o kita šalis žino apie tokį ketinimą, laikotarpis per kurį galima pareikšti nugincijimą, yra 10 metų, o visais kitais atvejais – 2 metai. Sandorio nugincyti netrukdo tai, kad ginčijamas veiksmas yra patvirtintas vykdomuoju raštu arba įvykdytas.

II. Ginčas pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

10. Šioje byloje Teisingumo Teismo klausama, ar pareikštas ieškinys, kuris pagal EO įvardijamas kaip prieštaravimo procedūra, patenka į naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalies taikymo sritį, kai toks ieškinys susijęs su konkuruojančių kreditorių nesutarimu dėl teismo paskirtose namo varžytinėse gautų pajamų paskirstymo.

11. Konkrečiau kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas kelia klausimą tokiomis aplinkybėmis, kuriomis, pradėjus prieštaravimo procedūrą, teigiama, kad A kreditoriaus (atsakovo E. Casamassima) reikalavimas, kuris kyla iš įkeitimu užtikrintos paskolos sutarties ir konkuruoja su priešniais B kreditorių (ieškovai N. Reitbauer ir kt.) reikalavimais, negalioja dėl to, kad A kreditoriui buvo (klaidingai) suteikta pirmenybė. Šis prieštaravimas yra panašus į tai, kas pagal Austrijos teisę vadinama ieškiniu dėl sandorio nugincijimo (*Anfechtungsklage*).

12. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas klausia, ar tai pačiai prieštaravimo procedūrai būtų taikoma naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalis.

13. Remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą išdėstyta informacija, faktines aplinkybes galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.

14. Atsakovas ir Isabel C. (toliau – skolininkė) gyvena Romoje (Italija) ir kartu gyveno bent jau iki 2014 m. pavasario. 2010 m. jie nusipirko namą Filache (Austrija), o skolininkė žemės kadastre buvo įregistruota kaip vienintelė savininkė. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą, nepateikiant išsamesnės informacijos, nurodyta, kad skolininkė su ieškovais sudarė sutartį dėl kapitalinės namo renovacijos, be to, jos buvo sudarytos „dalyvaujant“ atsakovui.

15. Kadangi renovacijos darbų išlaidos gerokai viršijo pradinį biudžetą, mokėjimai ieškovams buvo sustabdyti. Todėl nuo 2013 m. ieškovai dalyvauja skolininkei Austrijoje iškeltoje byloje; 2014 m. pradžioje buvo priimtas pirmasis ieškovams palankus sprendimas, paskui – ir kiti sprendimai. Skolininkė apskundė šiuos sprendimus.

16. 2014 m. gegužės 7 d. Italijos Romos teisme skolininkė pripažino jai atsakovo pareikštą reikalavimą dėl paskolos sutarties, kurios dydis siekė 349 772,95 EUR⁵, ir įsipareigojo sumokėti šią sumą atsakovui per penkerius metus pagal teismo patvirtintą taikos sutartį. Be to, skolininkė, siekdama užtikrinti atsakovo reikalavimą, įsipareigojo įkeisti Filache (Austrija) esantį namą.

17. Siekiant užtikrinti minėtą susitarimą, 2014 m. birželio 13 d. Vienoje Austrijos notaras išdavė įsiskolinimo ir įkeitimo liudijimą (įkeitimas 1). Šiame liudijime 2014 m. birželio 18 d. buvo nustatyta įkeitimo teisė į Filache esantį namą.

18. Ieškovams palankūs sprendimai tapo vykdytini jau po šios datos. Todėl ieškovams priklausančios skolininkės namo įkeitimo teisės, kurios buvo patvirtintos teismo vykdomo bylos metu (įkeitimas 2), rikiuojasi už pirmos atsakovui palankios sutartinės įkeitimo teisės.

19. 2015 m. rugsėjo 3 d. Romos teismas patvirtino, kad 2014 m. gegužės 7 d. sudaryta teismo patvirtinta taikos sutartis prilygo Europos vykdomajam raštui⁶.

20. Siekdamas įgyvendinti įkeitimo teisę, atsakovas 2016 m. vasario mėn. kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą (*Bezirksgericht Villach*, Filacho apylinkės teismas, Austrija), kad šis surengtų Filache esančio namo varžytines. 2016 m. rudenį namas buvo parduotas varžytinėse už 280 000 EUR. Iš žemės kadastre nurodyto eiliškumo matyti, kad beveik visos pajamos, gautos dėl nustatytos įkeitimo teisės, turėtų atitekti atsakovui, atsižvelgiant į pirmą įkeitimo teisę (kuri įregistruota pagal Austrijos teisę 2014 m. birželio mėn.).

21. Siekdami tam užkirsti kelią, pareiškėjai 2016 m. birželio mėn. *Landesgericht Klagenfurt* (Klagenfurto apygardos teismas) atsakovui ir skolininkei pareiškė ieškinį dėl sandorio nugincijimo (*Anfechtungsklage*). Tas teismas ieškinį atmetė „nes pagal [skolininkės ir atsakovo] gyvenamąją vietą [kuri buvo už Austrijos ribų] neturėjo tarptautinės jurisdikcijos jį nagrinėti“. 2017 m. liepos mėn. tas sprendimas įsiteisėjo.

22. Tuo pačiu metu ieškovai 2017 m. gegužės 10 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme (*Bezirksgericht Villach*, Filacho apylinkės teismas, Austrija) vykusiame posėdyje pareiškė prieštaravimą dėl iš varžytinių gautų pajamų paskirstymo, o vėliau pareiškė prieštaravimą atsakovui, kaip numatyta EO.

23. Šioje prieštaravimo procedūroje ieškovai prašo sprendimą dėl atsakovui priteistų 279 980,43 EUR skyrimo paskelbti teisiškai negaliojančiu, nes: i) skolininkė atsakovui pareiškė ieškinį dėl nuostolių atlyginimo⁷, kurių dydis yra beveik toks pats kaip ir reikalavimo, kuris kilo iš paskolos sutarties, o tai reiškė, kad reikalavimas nebegaliojo (pasak ieškovų, skolininkė patvirtino, kad atsakovas pateikė užsakymus be jos žinios ir sutikimo); ir ii) 2014 m. birželio mėn. įsiskolinimo ir įkeitimo liudijimas buvo gautas tik kaip formalumas, siekiant užbėgti už akių ir užkirsti kelią ieškovų galimybei pradėti bet kokią vykdomo bylą dėl šio namo.

24. Atsakovas pareiškė tarptautinės jurisdikcijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą. Ieškovai teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jurisdikciją pagal naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnį.

5 Atsakovas paaiškino, kad ši suma susidarė dėl skolos reikalavimo ir priešinio reikalavimo. Skolininkė pareikalavo, kad atsakovas jai sumokėtų 70 000 EUR už dirbtus viršvalandžius. Tuomet Italijoje nagrinėjamoje byloje atsakovas reikalavo, kad skolininkė sumokėtų apytiksliai 380 000 EUR už namo pirkimą ir darbus. Pasak atsakovo, namas *oficialiai* priklausė tik skolininkei, kuri buvo įregistruota kaip vienintelė savininkė, tačiau lėšas suteikė atsakovas. Galiausiai abi šalys pasiekė susitarimą, pagal kurį atsakovas gautų tam tikrą pinigų sumą už namą (iš dalies), sumokėtų skolininkei už dirbtus viršvalandžius, o likusi suma būtų lygi 349 722,95 EUR.

6 Pagal 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 805/2004, sukuriantį neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 19 sk., 7 t., p. 38).

7 Ieškovai teigia, kad 2015 m. liepos 21 d. skolininkė Romos civilinių bylų teisme pareiškė atsakovui ieškinį dėl 517 340 EUR nuostolių atlyginimo. Todėl „šios aplinkybės patvirtina, kad skolininkės reikalavimas, kuris buvo užtikrintas įkeitimo teise, nebegaliojo“.

25. Šiomis aplinkybėmis *Bezirksgericht Villach* (Filacho apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„[1.] Ar [naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“] 24 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, kad [EO] 232 straipsnyje numatyta prieštaravimo procedūra, kurią galima pradėti atsiradus nesutarimų dėl iš teismo paskirtų varžytinių gautų pajamų paskirstymo, patenka į šios normos taikymo sritį

ir tuomet, jeigu vieno įkaito turėtojo ieškinys kitam įkaito turėtojui:

a) grindžiamas tuo, kad įkeitimu užtikrintas paskolos reikalavimas dėl priešpriešinio skolininkės reikalavimo atlyginti žalą nebeegzistuoja, ir,

b) be to, grindžiamas prieštaravimu, panašiu į ieškinį dėl sandorio nuginkijimo (*Anfechtungsklage*), kuriuo remiantis įkeitimo teisės pagrindas šio paskolos reikalavimo atveju negalioja, nes suteikia privilegijų kreditoriams?

[2.] Jeigu į pirmąjį klausimą atsakoma neigiamai:

Ar [naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“] 24 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad [EO] 232 straipsnyje numatyta prieštaravimo procedūra, kurią galima pradėti atsiradus nesutarimų dėl iš teismo paskirtų varžytinių gautų pajamų paskirstymo, patenka į šios normos taikymo sritį

ir tuomet, jeigu vieno įkaito turėtojo ieškinys kitam įkaito turėtojui:

a) grindžiamas tuo, kad įkeitimu užtikrintas paskolos reikalavimas dėl priešpriešinio skolininkės reikalavimo atlyginti žalą nebeegzistuoja, ir,

b) be to, grindžiamas prieštaravimu, panašiu į ieškinį dėl sandorio nuginkijimo, kuriuo remiantis įkeitimo teisės pagrindas šio paskolos reikalavimo atveju negalioja, nes suteikia privilegijų kreditoriams?“

26. Rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikė ieškovai, atsakovas, Portugalijos ir Šveicarijos vyriausybės bei Europos Komisija. 2019 m. sausio 16 d. surengtame posėdyje minėtos šalys, išskyrus abi vyriausybes, pateikė žodinius argumentus.

III. Analizė

A. Šalių argumentų santrauka

27. Ieškovai iš esmės teigia, kad įmanoma remtis naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalimi nustatant jurisdikciją bylose, susijusiose su teismo sprendimų vykdymu, arba, jeigu ši nuostata netaikoma, remtis to reglamento 24 straipsnio 1 dalimi, *inter alia*, dėl to, kad prieštaravimo procedūra yra tiesiogiai susijusi su vykdymo byla.

28. Atsakovas iš esmės teigia, kad to reglamento 24 straipsnio 5 dalis netaikoma nagrinėjamoje byloje. Jis teigia, kad byloje trūksta tiesioginio ryšio su oficialiomis vykdymo priemonėmis; joje siekiama iš esmės nagrinėti atsakovo naudai nustatytą įkeitimo teisę. Pareikštas ieškinys, atsižvelgiant į jo pobūdį, yra lygiavertis ieškiniui dėl sandorio nuginkijimo, be to, Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad ši jurisdikcijos taisyklė netaikoma ieškiniams dėl sandorio nuginkijimo⁸. Todėl ši nuostata turi būti taikoma ir tuomet, jeigu sandorio nuginkijimas reiškiamas pateikiant prieštaravimą dėl pajamų

⁸ 1992 m. kovo 26 d. Sprendimas *Reichert ir Kockler („Reichert I“)*, C-261/90, EU:C:1992:149.

paskirstymo ir paskui pradėdant prieštaravimo procedūrą. Be to, naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalis netaikoma, nes pradėta prieštaravimo procedūra nėra susijusi su nagrinėjamo namo vieta (prieštaravimo procedūra pradėta tik po to, kai namas jau buvo parduotas teismo paskirtose varžytinėse).

29. Portugalijos vyriausybė ir Komisija iš esmės teigia, kad iš 1985 m. liepos 4 d. Sprendimo *AS Autoteile* (220/84, EU:C:1985:302), 1990 m. sausio 10 d. Sprendimo *Reichert ir Kockler* („*Reichert I*“, C-115/88, EU:C:1990:3) ir 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881) galima daryti išvadą, kad naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 ir 5 dalių taikymo sritis neapima šioje byloje nagrinėjamos prieštaravimo procedūros.

30. Šveicarijos vyriausybė iš esmės teigia, kad prieštaravimo procedūra yra sudedamoji vykdymo proceso dalis, taigi patenka į naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalies taikymo sritį. Jeigu būtų nustatyta, kad tas ieškinyš prilygsta *actio pauliana*, tuomet jurisdikcijos klausimą reikėtų nagrinėti atskirai. Teigiamai atsakiusi į pirmąjį klausimą, Šveicarijos vyriausybė mano, kad antrasis klausimas lieka be objekto.

B. Vertinimas

1. Preliminarios pastabos

31. Pirma, pateiktose pastabose atsakovas teigė, kad Teisingumo Teismas turėtų atsakyti į papildomą prejudicinį klausimą. To prašymo negalima patenkinti, nes tik nacionalinis teismas turi jurisdikciją nustatyti ir įvertinti nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes ir aiškinti bei taikyti nacionalinę teisę⁹. Šalys negali pakeisti klausimų, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendžia pateikti Teisingumo Teismui¹⁰, turinio, be to, Teisingumo Teismas neturi pareigos nagrinėti kitų prejudicinių klausimų, kuriuos pateikė pagrindinėje byloje dalyvaujančios šalys¹¹. Nors toms šalims suteikiama teisė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pasiūlyti teiktinus prejudicinius klausimus, tas teismas, teikdamas Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, nėra saistomas tokių reikalavimų.

32. Antra, atrodo, kad šalys nesutaria dėl to, kas sudaro įkeitimo teisės pagrindinėje byloje kilusiame ginče turinį. Atrodė, kad šalys per posėdį nesutarė, ar tai yra atsakovo ir skolininkės Italijoje sudarytas susitarimas, ar Austrijos notaro parengtas aktas dėl to susitarimo. Tačiau iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad būtent Vienoje Austrijos notaro parengtas įkeitimo liudijimas tarp atsakovo ir skolininkės buvo Filache esančio namo įkeitimo pagrindas. Įkeitimo teisė buvo nustatyta 2014 m. birželio 18 d. Ieškovams palankūs sprendimai tapo vykdytini jau po tos datos. 2014 m. gegužės 7 d. teismo patvirtinta taikos sutartis buvo patvirtinta kaip Europos vykdomasis raštas 2015 m. rugsėjo 3 d., t. y. praėjus metams nuo namo įkeitimo fakto konstatavimo.

33. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo iš esmės išnagrinėti, ar naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 ir 5 dalyse numatytos išimtinės jurisdikcijos taisyklės, atsižvelgiant į prieštaravimo procedūrą, turėtų būti nustatomos remiantis visu ieškiniu bendrai, ar faktiniais ir individualiai pareikštais prieštaravimais.

⁹ 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Eckelkamp ir kt.* C-11/07, EU:C:2008:489, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

¹⁰ 2015 m. spalio 6 d. Sprendimas *T-Mobile Czech Republic ir Vodafone Czech Republic* (C-508/14, EU:C:2015:657, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

¹¹ Šiuo atžvilgiu žr. 2013 m. liepos 11 d. Sprendimą *Belgian Electronic Sorting Technology* (C-657/11, EU:C:2013:516, 31 punktas) ir 2016 m. birželio 8 d. Sprendimą *Hünnebeck* (C-479/14, EU:C:2016:412, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34. Kaip paaiškinsiu savo tolesnėje analizėje, minėto reglamento 24 straipsnio 1 ir 5 dalys šioje byloje netaikomos. Tačiau priešau prie išvados, kad, tiesą sakant, būtent to paties reglamento 7 straipsnio 1 dalyje gali būti numatytas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisdikcijos teisinis pagrindas šioje byloje.

2. Pirmasis prejudicinis klausimas (naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalis)

35. Manau (kaip ir Komisija), kad teiginys, kad prieštaravimo procedūra bendrai turi būti vertinama kaip su sprendimų vykdymu susijusi procedūra, nebūtų suderinamas su naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalyje numatytos išimtinės jurisdikcijos leidžiančiu nukrypti pobūdžiu, kadangi šios procedūros turinys gali gerokai skirtis ir joje gali būti nagrinėjami labai įvairūs reikalavimai.

36. Taip yra ne vien todėl, kad ta nuostata neturi būti aiškinama plačiau, nei to reikalaujama atsižvelgiant į jos tikslą (1992 m. kovo 26 d. Sprendimas *Reichert / Dresdner Bank* („*Reichert II*“), C-261/90, EU:C:1992:149, 25 punktą).

37. Neginčijama, kad pagrindinėje byloje ieškinys pareikštas dėl iš teismo paskirtų varžytinių gautų pajamų paskirstymo, o galutinis tikslas, kurio siekia ieškovai, yra patenkinti savo reikalavimus iš varžytinių gautų pajamų. Tačiau tai nereiškia, kad esama savaiminio glaudaus ryšio su „teise panaudoti priverstinio vykdymo, apribojimo arba arešto priemonės kilnojamajam arba nekilnojamajam turtui siekiant užtikrinti veiksmingą teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų vykdymą“, kaip to reikalaujama pagal 1992 m. kovo 26 d. Sprendimą *Reichert / Dresdner Bank* („*Reichert II*“), C-261/90, EU:C:1992:149, 26 ir 27 punktai) ir P. Jenard ataskaitą¹².

38. Taigi, siekiant nustatyti tokį glaudų ryšį (ir išimtinę jurisdikciją), būtina išnagrinėti kiekvieną individualų reikalavimą. Kitaip tariant, šioje byloje reikėtų atmesti galimybę taikyti bendrą ir abstraktų ieškinio vertinimą, nes tik taip įmanoma atsižvelgti į šios nukrypti leidžiančios nuostatos dvasią ir tikslą.

a) Pirmasis ieškovų prieštaravimas

39. Ieškovai teigia, kad įkeitimu užtikrintas paskolos reikalavimas dėl priešpriešinio skolininkės reikalavimo atsakovui atlyginti žalą nebeegzistuoja. Vis dėlto, norėdamas patikrinti to prieštaravimo ribas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų atlikti analizę, kuri gerokai skiriasi nuo klausimų, susijusių su teismo paskirtų varžytinių vykdymu.

40. Tokia situacija būtų panaši į nagrinėtą bylą *AS Autoteile*¹³, kurioje Teisingumo Teismas atmetė argumentą, kad šalis (kai prieštaravimas vykdymui pareiškiamas susitariančiosios valstybės, kurioje turėjo būti atliekami vykdymo veiksmai, teismuose) gali reikalauti taikyti įskaitymą teisei, kurią siekiama įvykdyti, ir reikalavimui, dėl kurio tos valstybės teismai neturėtų jurisdikcijos, jeigu jis būtų pareikštas atskirai. Teisingumo Teismas rėmėsi Konvencijoje nustatyta sistema¹⁴ ir jos 16 straipsnio išimtinio pobūdžiu ir konstatavo, kad nagrinėjamas ieškinys prieštaravo atsakovo gyvenamosios vietos teismų ir vykdymo vietos teismų jurisdikcijos pasidalijimui.

¹² P. Jenard ataskaita dėl 1971 m. birželio 3 d. Protokolų dėl 1968 m. vasario 29 d. Konvencijos dėl įmonių ir juridinių asmenų tarpusavio pripažinimo ir 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo aiškinimo Teisingumo Teisme (OL C 59, 1979, p. 66).

¹³ 1985 m. liepos 4 d. sprendimas, 220/84, EU:C:1985:302. 13 punkte Teisingumo Teismas nagrinėjo „klausimą, ar vykdymo byloje šalis gali pareikšti prieštaravimą, remdamasi skola, dėl kurios susitariančiosios valstybės, kurioje turi būti atliekamas vykdymas, teismai neturėtų jokios jurisdikcijos, jeigu dėl tos skolos būtų pareikštas atskiras ieškinys“.

¹⁴ 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 304, 1978, p. 36).

41. Tokia situacija panaši į šioje byloje susidariusią situaciją, kurioje reikalavimas dėl kompensacijos yra susijęs su skola, kurios vykdymas turi būti užtikrintas, kai vykdymo teismas neturėtų tarptautinės jurisdikcijos, jeigu tas priešieškinis būtų pareikštas nepriklausomai (kitais atvejais, jeigu tai būtų nepriklausomo ieškinio dalykas).

42. Tarptautinės išimtinės jurisdikcijos išplėtimas tokiai bylai, susijusiai su skolos teisėmis arba deliktinio pobūdžio *prima facie* nepriklausomo ieškinio dėl vykdymo teisėmis, prieštarautų aptariamoms nuostatom tikslui.

43. Taigi pirmuoju prieštaravimu negalima pateisinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo išimtinės jurisdikcijos pagal naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalį.

b) Antrasis ieškovų prieštaravimas

44. Šis prieštaravimas yra susijęs su notarinio aktu, kuriuo pripažįstama 2014 m. birželio 13 d. skola. Tomis aplinkybėmis ieškovai, atrodo, prieštarauja dokumentui, kuriuo buvo grindžiamos teismo paskirtos varžytinės, tačiau neprieštarauja pačių vykdymo institucijų veikimo būdai. Todėl įmanoma rasti panašumų su 1992 m. kovo 26 d. Sprendimu *Reichert / Dresdner Bank* („*Reichert II*“), C-261/90, EU:C:1992:149.

45. To sprendimo 28 dalyje Teisingumo Teismas, reikia pripažinti, konstatavo, kad tokiu ieškiniu, kaip *actio pauliana* Prancūzijos teisėje, siekiama apsaugoti kreditorių interesus. Tačiau „juo nesiekama gauti sprendimo byloje, susijusioje su „teise panaudoti priverstinio vykdymo, apribojimo arba arešto priemones kilnojamajam arba nekilnojamajam turtui siekiant užtikrinti veiksmingą teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų vykdymą“, todėl jam netaikoma Konvencijos 16 straipsnio 5 dalis“.

46. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 5 dalis (kuri iš esmės atitinka Konvencijos 16 straipsnio 5 dalį) turėtų būti aiškinama kaip reiškianti, kad prieštaravimo procedūra pagal EO 232 straipsnį iš esmės nepatenka į 24 straipsnio 5 dalies taikymo sritį. Vietoje to, reikia nagrinėti kiekvieną atskirą prieštaravimą. Prieštaravimai, susiję su teismo paskirtų varžytinių pagrindą sudarančio reikalavimo nebuvimu ir su įkeitimu užtikrinto paskolos reikalavimo negaliojimu, neturi pakankamai glaudaus ryšio su vykdymo byla (prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašymo priimti prejudicinį sprendimą 45 punkte pats nurodo, kad taip galėtų būti) ir jais negali būti pateisinama išimtinė jurisdikcija pagal 24 straipsnio 5 dalį.

3. Antrasis prejudicinis klausimas (naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalis)

47. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar išimtinę jurisdikciją būtų galima pagrįsti 24 straipsnio 1 dalimi.

48. Pritariu Komisijai, kad tuos pačius argumentus būtina taikyti ir antrajam prejudiciniam klausimui, atsižvelgiant į tai, kad išimtinė jurisdikcija pagal 24 straipsnio 1 dalį taip pat yra nuo bendrojo principo nukrypti leidžianti nuostata.

49. Išimtinis siauro aiškinimo pobūdis buvo neseniai pakartotinai pripažintas 2016 m. lapkričio 16 d. sprendime *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881, 27–34 punktai), kuriame Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, kad, esant situacijai, kai pagrindinėje byloje pareikštame ieškinyje pateikiami keli prieštaravimai, turi būti nagrinėjamas kiekvienas prieštaravimas ir toks nagrinėjimas apskritai neturėtų būti pagrįstas ieškinio rūšimi.

50. Taigi, laikantis argumentų, pateiktų nagrinėjant pirmąjį prejudicinį klausimą (kurie iš esmės gali būti taikomi ir šiuo atveju), nagrinėjant naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalį, reikėtų remtis kiekvienu atskiru prieštaravimu.

51. Dar kartą pateikiu nuorodą į *Schmidt* byloje priimtą sprendimą (34 punktas): „nepakanka to, kad ieškinyje būtų keliamas klausimas dėl daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba kad ieškinyje turėtų ryšį su nekilnojamoju turtu“.

52. Ieškovai siekia, kad (ne visos) iš teismo paskirtų varžytinių gautos pajamos būtų priteistos atsakovui. Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, „pagrindinis klausimas [yra] tai, ar ir koku mastu atsakovu patrauktas kreditorius dalyvauja paskirstant pajamas“. Šiuo atžvilgiu ieškinyje yra pagrįstas dviem prieštaravimais: i) dėl pagrindinės skolos / reikalavimo – kad iš paskolos sutarties kylantis reikalavimas nebegalioja; ir ii) dėl pagrindinio įkeitimo – kad įkeitimas, susijęs su reikalavimu, kylančiu iš paskolos sutarties, buvo pagrįstas ketinimu sukčiauti.

a) Pirmasis ieškovų prieštaravimas

53. Remiantis pirmuoju punktu, galima teigti, kad pirmasis prieštaravimas dabartinėje byloje nėra daiktinio pobūdžio, nes joje nagrinėjamas skolininkės ir atsakovo tarpusavio teisių buvimo klausimas. Ši teisė buvo atsakovo įkeitimo teisių ir paskesnės vykdymo bylos pagrindas.

54. Tiesa yra tai, kad reikalavimas ir su juo susijusi pagrindinė teisė sudarė nekilnojamojo turto įkeitimo ir paskesnės vykdymo bylos pagrindą. Tačiau, kaip nurodė Komisija, atsižvelgiant į tą prieštaravimą, daiktinė teisė nėra nei pagrindinis ieškinio motyvas, nei bylos dalykas. Siekiant nustatyti, ar atsakovu patraukto kreditoriaus reikalavimas skolininkės atžvilgiu nebegalioja, nereikalinga konkreti faktų analizė. Taip pat nereikia taikyti nekilnojamojo turto buvimo vietos taisyklių ir papročių (nes tai yra vienintelė aplinkybė, kuria remiantis būtų galima pateisinti išimtinę jurisdikciją). Pirmojo prieštaravimo nagrinėjimas paprasčiausiai turi automatinį poveikį nustatant nekilnojamojo turto įkeitimą ir vykdymo bylai, tačiau tai nėra pagrindinis ieškinio motyvas.

b) Antrasis ieškovų prieštaravimas

55. Ieškovai abejoja, ar pirmasis įkeitimas galioja atsakovui. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą galima daryti išvadą, kad šis prieštaravimas turėtų būti vertinamas kaip *actio pauliana*. Šiuo klausimu reikia atsižvelgti į 1990 m. sausio 10 d. Sprendimą *Reichert ir Kockler* („*Reichert I*“, C-115/88, EU:C:1990:3, 12 punktas).

56. Toje byloje Teisingumo Teismas nustatė, kad prancūziškasis *action paulienne* yra pagrįstas kreditoriaus asmeniniu reikalavimu skolininkui ir juo siekiama apsaugoti reikalavimų užtikrinimo priemones, kurias kreditorius gali turėti, kiek tai susiję su skolininko turtu. Jeigu ieškinyje patenkinamas, tada jį pareiškusio kreditoriaus atžvilgiu skolininko sudarytas sandoris, kuriuo pažeidžiamos kreditoriaus teisės, tampa negaliojantis.

57. Ieškovai teigia, kad nagrinėjamas įkeitimas buvo nustatytas sukčiaujant ir siekiant užkirsti jiems kelią pareikšti reikalavimus į namą.

58. Vis dėlto klausimo, ar tenkinamos *actio pauliana* sąlygos, nagrinėjimas nereikia, kad vertinimas yra būtina susijęs su namu Filache, nes taip būtų savaime pateisinama išimtinė jurisdikcija (2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimas *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881).

59. Net jeigu ieškinyje turi tam tikrą ryšį su minėtu namu ir su susijusiomis suvaržymo teisėmis, tie sąsajos aspektai nėra pakankamai tvirti, kad būtų galima nustatyti jurisdikciją pagal naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalį.

60. Taigi ta nuostata netaikoma tokiam ginčui kaip tas, kuris kilo pagrindinėje byloje.

61. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad, siekiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti atsakymą, kuris bus naudingas sprendžiant jame nagrinėjamą ginčą, Teisingumo Teismui būtina taip pat išnagrinėti galimybę šioje byloje taikyti naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 1 dalį¹⁵ (taikoma su sutartimi susijusiems klausimams).

4. Naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 1 dalis

62. Tiesa yra tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai neprašo Teisingumo Teismo priimti prejudicinio sprendimo dėl kitų tame reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių.

63. Vis dėlto „[t]ai, kad nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodydamas tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui išsamaus išaiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Europos Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką“¹⁶.

64. Atsižvelgiant į tai, kad, kaip visų pirma sprendimuose *Reichert I* ir *Reichert II*¹⁷ konstatavo Teisingumo Teismas, kad *actio pauliana* netaikoma nei Konvencijos 16 straipsnio 1 dalis (kuri iš esmės atitinka naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 24 straipsnio 1 dalį), nei Konvencijos 5 straipsnio 3 dalis, 16 straipsnio 5 dalis (iš esmės dabartinė *minėto reglamento 24 straipsnio 5 dalis*) ir Konvencijos 24 straipsnis, todėl turime pripažinti arba tai, kad pagal *actor sequitur forum rei* principą netoleruojamos jokios išimtys su *actio pauliana* susijusiose bylose, arba tai, kad vienintelis alternatyvus teismas (*forum*) yra sutarties sudarymo vietos teismas (*forum contractus*), numatytas Briuselio konvencijos¹⁸ 5 straipsnio 1 dalyje (dabartinė naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 1 dalis), – galima daryti išvadą, kad, remiantis tame reglamente nustatyta sistema, jeigu jo 24 straipsnis (išimtinė jurisdikcija) netaikomas, tuomet galima remtis jo 7 straipsniu (specialioji jurisdikcija).

65. Manau, kad antroji alternatyva yra teisinga.

66. Pavyzdžiui, tam požiūriui jau pritarė nacionaliniai aukščiausieji teismai (pavyzdžiui, Italijos *Corte di cassazione*, kuris leido šaliai (G. A. Corkran) ginčyti sutartį, pagal kurią jos skolininkas ir buvęs vyras pardavė Italijoje esantį nekilnojamąjį turtą Didžiosios Britanijos Mergelių salose įsteigtai įmonei)¹⁹.

67. Svarbu tai, kad nagrinėjant šią bylą Teisingumo Teisme ir prieš įvykstant teismo posėdžiui šioje byloje Teisingumo Teismas tą požiūrį patvirtino Sprendime *Feniks*²⁰ byloje, kuri buvo susijusi su *actio pauliana*.

15 Plg. 1978 m. birželio 28 d. Sprendimas *Simmmenthal* (70/77, EU:C:1978:139, 57 punktas).

16 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimas *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732, 43 punktas).

17 Atitinkamai 1990 m. sausio 10 d. Sprendimas *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3) ir 1992 m. kovo 26 d. Sprendimas *Reichert / Dresdner Bank*, C-261/90, EU:C:1992:149.

18 I. Pretelli, *op. cit.*, p. 603. Šiuo klausimu taip pat žr. A. Borrás, I. Neophytou ir F. Pocar „13th Report On National Case Law Relating To The Lugano Conventions“, 2012 m. gegužės mėn. Dėl *actio pauliana* taip pat žr. dažnai cituojamą U. Göranson „Actio Pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention, Law and Reality“, skelbiamą *Essays on National and International Procedural Law in Honour of Voskuil*, Dordrechtas, 1992, visų pirma p. 101 ir paskesni.

19 I. Pretelli, Cass. sez. Un. 7.3.2003 n. 6899, *Corkran c. Casa Napoleone Ltd e Cashin*, Rev. crit. dr. int. pr. 2003, p. 612 ir paskesni.

20 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Feniks* (C-337/17, EU:C:2018:805). Atsižvelgiant į tai, kad į šį sprendimą pateikiama nemažai nuorodų, toliau paprasčiausiai jį vadinsiu Sprendimu *Feniks*.

68. Sprendime *Feniks* Teisingumo Teismas konstatavo, kad tais atvejais, kai *actio pauliana* yra pagrįstas skolomis, kurios atsiranda dėl sudarytoje sutartyje nustatytų prievolių, skolininkas gali pareikšti tą ieškinį „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose“. Kitu atveju kreditorius būtų įpareigotas pareikšti savo ieškinį atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose, kurie nebūtinai turi ryšį su skolininko prievolėmis kreditoriui. Tokiu atveju, kadangi ieškinį kreditorius pareiškė siekdamas apsaugoti savo interesus, susijusius su iš statybos darbų sutarties kylančiomis prievolėmis, tai reiškia, kad „atitinkamos prievolės įvykdymo“ vieta pagal tą sutartį yra vieta, kurioje buvo atlikti darbai. Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad tokia išvada atitiko tikslą, susijusį su jurisdikciją reglamentuojančių taisyklių nuspėjamumu, ypač tuo atveju, kai nekilnojamojo turto pirkimo sutartį sudaręs profesionalas – jeigu tos sutarties kitos šalies kreditorius pareiškia, kad sutartis trukdo tai kitai šaliai įvykdyti prievolės kreditoriui – gali pagrįstai tikėtis, kad šių prievolių įvykdymo vietos teismuose jam gali būti pareikštas ieškinys.

69. Frazė „su sutartimi susiję klausimai“ neturi būti suprantama kaip atitinkamų teisinių santykių klasifikavimo pagal susijusią nacionalinę teisę būdas (1992 m. birželio 17 d. Sprendimo *Handte*, C-26/91, EU:C:1992:268, 10 punktas). Apskritai to reglamento 7 straipsnio 1 dalies formuluotė šiuo klausimu neturėtų būti pervertinama, nes versijos kitomis kalbomis kartais yra platesnės (*en matière contractuelle* prancūzų k., *in materia contrattuale* italų k., *matters relating to a contract* anglų k.), kartais siauresnės (*verbintennisen uit overeenkomst*, nyderlandų k.), o kartais tarpinio pobūdžio („*wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden*“, vokiečių k.)²¹.

70. Šioje byloje ieškovai, remdamiesi su skolininke sudaryta (-omis) sutartimi (-imis), atliko Filache esančio namo, kuris priklausė skolininkei, renovacijos darbus. Vėliau skolininkė nesumokėjo už (visus) darbus.

71. Taigi, kadangi tarp ieškovų ir skolininkės yra sutartiniai santykiai, t. y. sutartys dėl namo renovacijos darbų (ir galbūt tarp skolininkės ir atsakovo – žr., pavyzdžiui, įkeitimo registravimą žemės kadastrė), ieškovai gali remtis naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 1 dalies a punktu, siekdami pareikšti ieškinį „atitinkamos prievolės įvykdymo vietos“ teismuose, t. y. Austrijoje, kur buvo vykdomi renovacijos darbai.

72. Remiantis Sprendimu *Feniks* galima išskirti toliau nurodytas sąlygas, kad jurisdikcijos taisyklė, grindžiama sutartiniais santykiais, būtų taikytina *actio pauliana*.

73. Pirma, turėtų būti nustatyti trišaliai santykiai tarp ieškovų ir atsakovo. Visi jie yra skolininkės kreditoriai: iš esmės esama sutartinių santykių tarp ieškovų ir skolininkės, bet ne tarp kreditorių (tarp ieškovų ir atsakovo).

74. Antra, ieškovai ir atsakovas turi tarpusavio reikalavimus, kurie atsirado dėl skolininkės prievolių neįvykdymo ieškovams. Kaip Teisingumo Teismas konstatavo Sprendimo *Feniks* 42 punkte, „ir teisė į turtą, kurią *Feniks* turi į savo skolininko turtą, ir ieškinys dėl pirkimo-pardavimo sutarties, kurią tas skolininkas sudarė su trečiuoju asmeniu, pripažinimo negaliojančia *kyla iš išipareigojimų*, kuriuos *Coliseum savanoriškai prisiėmė Feniks atžvilgiu sudarydama sutartį*“ (išskirta mano).

75. Trečia, skolininkas perduoda savo turtą trečiajai šaliai, *in casu* atsakovui. Tai reiškia, kad ieškovai, kurie gina savo teises, kylančias iš su skolininke sudarytos sutarties, patiria žalą (nuostolius).

76. Nagrinėjame iš sutarčių kylančias prievoles, kai (remiantis Sprendimo *Feniks* 44 punktu) „*actio pauliana* <...> pareikštas dėl reikalavimų, kylančių iš sudarant sutartį prisiimtų išipareigojimų“.

21 Žr. D. Martiny „Internationale Zuständigkeit für „vertragliche Streitigkeiten“, skelbiama *Einheit und Vielfalt des Rechts: Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*, 2002, p. 641 ir 648; ir U. Magnus ir M. Mankowski *ECPII Commentary – Volume I, Brussels Ibis Regulation*, p. 163.

77. Sprendime *Feniks* nereikalaujama (bent jau aiškiai), kad atsakovas žinotų apie pirmąją sutartį, taip pat nėra reikalavimo dėl ketinimo sukčiauti. Tačiau nagrinėjamoje byloje, atsižvelgiant į asmeninius ir organizacinius skolininkės ir trečiosios šalies (atsakovo) ryšius, trečioji šalis iš tikrųjų turėjo žinių ir galbūt net ketino sukčiauti²². Tiesą sakant, nors tiesa yra tai, kad Teisingumo Teismui šiuo atžvilgiu prieinama informacija yra ribota, galima atkreipti dėmesį, kad bent jau *prima facie* dėl įkeitimo teisės nustatymo tarp skolininkės ir atsakovo atsiradimo laiko gali kilti tam tikrų abejonių, susijusių su operacijos tikrumu, nes, atrodo, pagrindinis tikslas (ir laikas, panašu, nėra atsitiktinis) buvo pakenkti kreditorių reikalavimų patenkinimui. Kaip posėdyje nurodė ieškovai, buvo tam tikra įvykių seka: pirma, vienas iš kreditorių pareiškė reikalavimą ir tada jau buvo priimta vykdomoji nutartis dėl Filache esančio namo (nors tame etape ji buvo atmesta). Tik tuomet buvo nustatyta aptariama įkeitimo teisė. Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad atsakovas apie pirma aprašytas aplinkybes, taip pat apie skolininkės sutartines prievolės žinojo prieš nustatant įkeitimo teisę.

78. Iš to, kas išdėstyta, galima daryti išvadą, kad Sprendime *Feniks* pateiktas sprendimo būdas gali būti taikomas šioje byloje.

79. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti šį klausimą, o prievolė įrodyti faktines aplinkybes, pagrindžiančias jurisdikciją pagal naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnį, paprastai priklauso ieškovui²³ (t. y. šaliai, kuri remiasi konkrečiu jurisdikcijos pagrindu pagal tą 7 straipsnį). Žodinio nagrinėjimo metu šalys galėjo pareikšti savo poziciją dėl Sprendimo *Feniks* ir ieškovai visų pirma teigė, kad pritaria pozicijai, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išimtinę jurisdikciją.

80. Kaip teisingai per posėdį nurodė Komisija, atrodo, kad trišaliai santykiai yra panašūs abiejose bylose. Galima daryti išvadą, kad atsakovas žinojo, jog skolininkė neįvykdė sutartinių įsipareigojimų ieškovams. Tiesą sakant, iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad būtent pats atsakovas užsakė darbus ir buvo atsakingas už jų priežiūrą, nes nuo 2013 m. nagrinėjamoje byloje tarp ieškovų ir skolininkės (t. y. netgi anksčiau, nei buvo įkeistas turtas 2014 m.) atsakovas visada buvo kviečiamas kaip skolininkės liudytojas.

81. Vykstant nagrinėjimui atsakovas pareiškė, kad tarp architekto (K. Egger, kuris yra vienas iš pareiškėjų šioje byloje) ir skolininkės buvo sudaryta preliminarioji sutartis: pirmasis veikė ne tik kaip architektas, bet ir kaip generalinis rangovas (tai reiškia, kad įvairios sutartys su kitomis įmonėmis buvo sudarytos jam vadovaujant). Šios pavienės įmonės reikalavo, kad skolininkė apmokėtų sąskaitas faktūras. Atsakovas savo ruožtu suteikė lėšas namui įsigyti ir renovacijos darbams, „ir iš dalies veikė kaip atsakingas asmuo bei pasirašė sutartis“.

82. Vieni iš pagrindinių dviejų naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ tikslų yra, pirma, stiprinti Europos Sąjungoje nuolatinę gyvenamąją vietą turinčių asmenų apsaugą, sudarant ieškovams galimybes lengvai kreiptis į teismą, kuriame jie nusprendžia iškelti bylą. Antra, reglamentu siekiama sudaryti sąlygas atsakovams pagrįstai numatyti teismus, kuriuose jiems gali būti iškeltos bylos²⁴.

83. Nors ir pritariu, kad reikia vengti situacijos, kai atsakovui byla iškeliama jurisdikcijoje, kurios jis pagrįstai negalėjo numatyti (naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 16 konstatuojamoji dalis, žr. šios išvados 96 punktą), akivaizdu, kad šioje byloje taip nėra.

22 Šiuo atžvilgiu pagal analogiją, „nors <...> nacionaliniai teismai gali kiekvienu atskiru atveju, remdamiesi objektyviais įrodymais, atsižvelgti į atitinkamų asmenų piktnaudžiavimą ar sukčiavimą, siekdami prireikus neleisti jiems pasinaudoti [ES] teisės nuostatomis, kuriomis remiasi, jie vis dėlto privalo vertinti tokį elgesį atsižvelgdami į tikslus, kurių siekiama šiomis nuostatomis“ (1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, 25 punktas).

23 U. Magnus ir M. Mankowski, *op. cit.*, p. 145.

24 2002 m. vasario 19 d. Sprendimas *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, 26 punktas). Žr. U. Magnus ir M. Mankowski, *op. cit.*

84. Atsižvelgiant į tai, kad Sprendime *Feniks* jurisdikcija, sprendžiant prieš trečiąją šalį pradėtuose ginčiuose kilusius sutartinius klausimus, apėmė ir *actio pauliana*, nepaisant to, kad tarp ieškovo ir atsakovo nebuvo jokių sutartinių santykių, trečiosios šalies žinios turi būti aiškinamos kaip ribojantis veiksnys: pavyzdžiui, šioje byloje trečioji šalis turi žinoti, kad teisinis sandoris susaisto atsakovą su skolininku ir kad tai daro žalą kito skolininkės kreditoriaus (ieškovų) sutartinėms teisėms.

85. Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, „[a]ntruoju šiame ieškinyje pareikštu prieštaravimu ieškovai įgyvendina <...> nuginčijimo teisę, susijusią su atsakovo atžvilgiu pradėtoje vykdymo byloje atliktu pajamų paskirstymu (t. y. *actio pauliana*). Ši situacija yra visiškai panaši į *actio pauliana*, pareikštą byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Feniks*.

86. Vadinas, taikoma sutartiniais santykiais grindžiama jurisdikcijos taisyklė, taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi kompetenciją.

87. Vis dėlto pirmuoju prieštaravimu ieškovai ginčija reikalavimą, kuriuo yra paremta įkeitimo teisė. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą minimas skolininkės reikalavimas dėl nuostolių atlyginimo, taigi ir dėl kompensacijos, tačiau jame aiškiai nenurodyta, ar šis prieštaravimas pagal nacionalinę teisę taip pat gali būti laikomas *actio pauliana*.

88. Manau, kad, remiantis Sprendimu *Feniks*, ta aplinkybė pati savaime nėra lemiamą. Sutinku su Komisija, kad, atsižvelgiant į tai, jog Sprendime *Feniks* nustatomos byloms, kylančioms iš sutarčių, taikytinos jurisdikcijos sąlygos pareiškus *actio pauliana*, grindžiamą sutartimi, mes nesiremiame išsamiomis nacionalinėje teisėje nustatytais *actio pauliana* sąlygomis, iš dalies dėl to, kad šios sąlygos įvairiose valstybėse narėse yra skirtingos.

89. Pavyzdžiui, *actio pauliana* numatytas įvairių valstybių narių teisės sistemose, tačiau įvairiose sistemose yra aiškių skirtumų. Tam tikros valstybės narės mano, kad šis ieškinytis yra sutartinė priemonė, o kitose laikoma, kad tai yra nesutartinė priemonė, o dar kitose valstybėse narėse tą ieškinį galima pareikšti tik nemokumo byloje²⁵.

90. Taigi naujos redakcijos reglamente „Briuselis I“ nustatyta byloms, kylančioms iš sutarčių, taikytina jurisdikcija negali priklausyti nuo konkrečios *actio pauliana* formos pagal nacionalinę teisę. Jeigu *actio pauliana* pareiškiamas vykdant sutartinę prievolę tarp ieškovų ir skolininko, sutartiniais santykiais grindžiama jurisdikcijos taisyklė bus taikoma ieškiniui, pareikštam trečiajai šaliai, kuriai skolininkas perdavė turtą.

91. Sprendimo *Feniks* 47 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad „[t]okia išvada atitinka jurisdikcijos taisyklių nuspėjamumą tikslą, ypač tai, kad komercinės veiklos subjektas, sudaręs nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartį, tuo atveju, kai kitos sutarties šalies kreditorius teigia, jog šia sutartimi nepagrįstai varžoma vykdyti šios kitos sutarties šalies įsipareigojimus minėto kreditoriaus atžvilgiu, gali pagrįstai tikėtis, kad ieškinytis turi būti pareikštas minėtų įsipareigojimų įvykdymo vietos teismuose“.

92. Šiuo klausimu svarbu tai, kad atsakovas žinojo apie nagrinėjamą (-as) sutartį (-is).

²⁵ Plg. U. Göranson, *op. cit.*, p. 89.

93. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 21 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „siekiant darnaus teisingumo vykdymo, reikia sumažinti vienu metu vykstančių procesų galimybę ir užtikrinti, kad skirtingose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. Turėtų būti nustatytas aiškus ir efektyvus *lis pendens* atvejų ir susijusių ieškinių išnagrinėjimo mechanizmas, kuris taip pat padėtų išvengti dėl nacionalinių skirtumų atsirandančių problemų, kai reikia nustatyti momentą, kada byla laikytina esančia teismo žinioje. Šiame reglamente minėtas momentas turėtų būti apibrėžtas autonomiškai“.

94. Jeigu šioje byloje bus taikomas Sprendimas *Feniks*, tuomet Austrijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės jurisdikciją, o kiek tai susiję su klausimais, kuriuos, matyt, nagrinėja Italijos teismas (visų pirma ieškiniu dėl nuostolių atlyginimo, kurį atsakovui pareiškė skolininkė), šiuo klausimu kompetenciją turės būtent Italijos teismas. Kitaip tariant, šioje byloje atrodo, kad tam tikru mastu vienu metu nagrinėjamos bylos dviejose skirtingose valstybėse narėse yra neišvengiamos.

95. Vis dėlto byla Italijoje yra susijusi su šalimis, kurios nesutampa su Austrijoje pradėtoje pagrindinėje byloje dalyvaujančiomis šalimis. Taigi, pakanka pasakyti, kad tai nėra glaudus ryšys, kaip apibrėžta 21 konstatuojamojoje dalyje.

96. Siekdamas pagrįsti išdėstytą sprendimo būdą, norėčiau priminti naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 16 konstatuojamąją dalį, pagal kurią „jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme. <...>“.

97. Šiuo klausimu šioje byloje pastebimi tokie ryšio aspektai: aptariamas namas yra Austrijoje; atitinkami darbai buvo atlikti ir paslaugos suteiktos Austrijoje; sąskaitos faktūros išrašytos Austrijoje; byla dėl vykdomųjų raštų buvo nagrinėjama Austrijoje; nagrinėjamą dokumentą parengė Austrijos notaras; įkeitimo teisė buvo įregistruota Austrijos žemės kadastrė, ir vykdymo byla nagrinėjama Austrijoje.

98. Iš tiesų Teisingumo Teismas 2002 m. vasario 19 d. Sprendime *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, 31 punktas) nusprendė, kad „[p]riežastis, dėl kurios Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 dalyje [kuri atitinka naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnio 1 dalį] buvo nustatyta jurisdikcijos taisyklė, buvo susijusi su patikimu teisingumo vykdymu ir efektyviu bylos nagrinėjimu <...>. Vietos, kurioje turi būti įvykdoma sutartinė prievolė, dėl kurios pareiškiamas ieškinys, teismas paprasčiausiai bus tinkamiausias teismas bylai nagrinėti, visų pirma atsižvelgiant į su atstumu ir paprastu įrodymų rinkimu susijusius pagrindus“.

99. Be to, turėtume atsižvelgti į tai, kad naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 7 straipsnyje bandoma suderinti ieškovo ir atsakovo interesus ir užtikrinti vienesnę jų pusiausvyrą, o jeigu galiojūt tik to reglamento 4 straipsnis, atsakovo / skolininko padėtis būtų pernelyg palanki²⁶.

100. Jeigu tokioje byloje, kaip ši, jurisdikcija būtų nustatoma griežtai remiantis tik atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos pagrindu, galėtų atsirasti galimybių piktnaudžiauti, nes bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje narėje esantiems fiziniams ar juridiniams asmenims būtų galima nustatyti palankias įkeitimo teises ir taip atimti iš kreditorių galimybę pasinaudoti eiliškumu, susijusiu su reikalavimais dėl teisių į namą, kurio nuosavybės teisės buvo perkeltos į užsienį.

²⁶ Ignatova „Art. 5 Nr. 1 EuGVVO – Chancen und Perspektiven der Reform des Gerichtsstands am Erfüllungsort“, 2005, p. 71 ir paskesni; M. Lehmann, *skelbiama* Dickinson/Lein, 4.07 punktas ir U. Magnus ir M. Mankowski, *op. cit.*, p. 143. Taip pat žr. Schack „Der Erfüllungsort im deutschen, ausländischen und internationalen Privat- und Zivilprozessrecht“, 1985, p. 104; M. Lehmann *ZZP Int.* 9 (2004), p. 172, 283.

101. Galiausiai, kaip *obiter dictum*, gali būti įdomu atkreipti dėmesį į *Schutzwürdigkeitsgesichtspunkte* analizę, atsižvelgiant į tai, kaip jį Vokietijos teismai taiko tokiose bylose kaip ši (įstatymų kolizijos sprendimo būdai yra orientuoti į išankstinį labiausiai saugotino aspekto vertinimą): taikytina teisė nustatoma priimant sprendimą dėl teisės, pagal kurią bus reglamentuojami teisiniai santykiai, kuriems reikia suteikti didžiausią teisminę apsaugą, atsižvelgiant į trejopo pobūdžio teisinius santykius pareikštame *actio pauliana*, siekiant gerbti *nemo liberalis nisi liberatus* principą²⁷. Visų pirma materialinėje teisėje tai reiškia kreditoriaus apsaugą tais atvejais, kai sutartis buvo sudaryta dirbtinai siekiant atimti iš kreditoriaus jo teises arba kai teisių perėmėjo teisės dėl neatlygintino perdavimo pobūdžio yra vertos mažesnės apsaugos (*schutzwürdig*). Įstatymų kolizijos atveju trijų subjektų, dalyvaujančių *actio pauliana*, apsaugą taip pat galima užtikrinti taikant teisę, kurios taikymo šalys gali sąžiningai tikėtis²⁸.

IV. Išvada

102. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau, kad Teisingumo Teismas į *Bezirksgericht Villach* (Filacho apylinkės teismas, Austrija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakytų taip:

1. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 24 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti kaip reiškiančią, kad pagal Austrijos vykdymo kodekso 232 straipsnį pradėta prieštaravimo procedūra nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį. Vietoje to, būtina išnagrinėti individualius ieškovų pareikštus prieštaravimus. Prieštaravimai, susiję su iš paskolos sutarties kylančio reikalavimo, kuriuo grindžiamos teismo paskirtos varžytinės, nebuvimu, ir faktinė aplinkybė, kad įkeitimo teisė, susijusi su iš paskolos sutarties kylančiu reikalavimu, negalioja, nes suteikia privilegijų kreditoriams, nėra pakankamai susiję su vykdymo byla, todėl jais negalima pateisinti išimtinės jurisdikcijos pagal 24 straipsnio 5 dalį.
2. Reglamento Nr. 1215/2012 24 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma kreditorių ginčui dėl iš teismo paskirtų varžytinių gautų pajamų paskirstymo ir kai pareiškiami prieštaravimai, kuriais siekiama ginčyti pagrindinio reikalavimo buvimą ir kuriais, panašiai kaip ir *actio pauliana* atveju, daroma prielaida dėl daiktinės teisės įkeitimo nustatymo neįvykdymo.
3. Vis dėlto, esant tokiai situacijai, kuri susiklostė nagrinėjamoje byloje, *actio pauliana*, kuris pareiškiamas vykdant sutartines prievoles tarp ieškovų ir skolininkės, gali būti taikoma Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta tarptautinės jurisdikcijos taisyklė.

²⁷ Asmuo negali nieko dovanoti, jeigu turi skolų, pavyzdžiui, bankrutuojantis asmuo negali perduoti nuosavybės ar turto. Žr. K. Lipstein „Principles of the conflict of laws national and international“, Haga, 1981, p. 39 ir paskesni.

²⁸ Žr. I. Pretelli (2012), *op. cit.* p. 638.